

Kanta-Hämeen ensihoidon lausunto hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Valmistelijat: ensihoitopäällikkö Antti Rinta-Valkama ja erityisasiantuntija Ville Lähde

1. Puolustusvoimien tulee tarjota riittävät ja läpinäkyvät perusteet ensihoidon tarveresurssien määrittämiseksi

Lakiluonnoksessa (53 b §) todetaan, että hyvinvointialueiden tulee ylläpitää normaaliolojen ylittäviä ensihoitoresursseja. Ilman tarkkoja, lakisääteisiä perusteita tämä velvoite jää tulkinvaraiseksi. Ensihoidon resurssien mitoitus perustuu palvelutasopäätökseen, ja ylimääräisten resurssien perusteleminen ilman puolustusvoimien tai valtioneuvoston konkreettisia vaatimuksia on hallinnollisesti ja taloudellisesti haastavaa. Lakiin tulee kirjata, että puolustusvoimien on toimitettava hyvinvointialueille kirjalliset, perustellut resurssitarpeet, jotta alueet voivat suunnitella ja mitoittaa varautumisen realistisesti ja kustannustehokkaasti.

2. Virka-avun määrittely ensihoidon osalta vaatii tarkennusta

53 a §:ssä säädetään virka-avusta, mutta käsitteet kuten "pitkittynyt virka-apu", "suuret voimavarat" ja "ei saa vaarantaa lakisääteisiä tehtäviä" jäävät määrittelemättä. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa ensihoitoa pyydetään tukemaan puolustusvoimien normaaliolojen toimintaa joihin puolustusvoimilla ei ole osoittaa omaa resurssia, kuten kenttäsairaanhoitajaa / ambulanssia (esim. harjoituksia) ilman korvausta. Tällainen käyttö ei ole hyväksyttävää, koska se voi vaarantaa siviiliväestön palvelut. Lakiin tulee kirjata, että virka-apua voidaan pyytää vain poikkeusoloissa tai valmiuslain mukaisissa tilanteissa, ja että normaaliolojen aikana annettava virka-apu ei saa aiheuttaa kustannuksia virka-apua antavalle organisaatiolle.

3. Ambulanssivarautumisen kustannukset ja vastuut on määriteltävä tarkasti

Ambulanssien varautuminen ei tarkoita vain ajoneuvojen hankintaa, vaan myös niiden varastointia, huoltoa, käyttökunnon ylläpitoa ja henkilöstön koulutusta. Lakiluonnoksessa ei ole määriteltä, kuinka monta yksikköä tulee varata, missä ne säilytetään, kuka vastaa ylläpidosta ja miten kustannukset korvataan. Kanta-Hämeen alueella ei ole ylimääräisiä varastotiloja, joten mahdollinen lisäkapasiteetti vaatii investointeja. Lakiesityksessä mainitaan kaluston hajasijoittaminen, tätä kohtaa tulisi avata ja tarkentaa teknisten vaatimusten osalta. Lakiin tulee sisällyttää periaatteet varautumisen laajuudesta ja kustannusten kattamisesta, mukaan lukien tilatarpeet ja henkilöstöresurssit.

4. Logistiikka ja materiaalihankinnat tulisi toteuttaa yhteistyössä puolustusvoimien kanssa

Yhteistyö puolustusvoimien kanssa mahdollistaa mil-spec-tason materiaalien hyödyntämisen ja tehokkaamman hankintaverkoston käytön. Ensihoidon näkökulmasta on tärkeää tietää, mitä varautumiselta odotetaan: mitä materiaaleja, millä tasolla ja kenen hyväksynnällä. Lakiluonnoksessa ei ole määritelty, miten materiaalivarautumisen tasot määritellään tai kuka ne hyväksyy (STM, HVA, PV). Tämä aiheuttaa epäselvyyttä ja voi johtaa päällekkäisiin tai puutteellisiin varautumistoimiin.

5. Evakuointien vaikutus alueelliseen kuormitukseen tulee huomioida rahoituksessa

Kanta-Häme voi toimia vastaanottavana alueena myös siviiliväestön evakuoinneissa. Tämä kasvattaa merkittävästi ensihoidon ja terveydenhuollon kuormitusta. Lakiluonnoksessa ei oteta kantaa evakuointien määriin tai niiden vaikutuksiin alueelliseen varautumiseen. On tärkeää, että lakiin kirjataan periaate, jonka mukaan vastaanottavien alueiden lisäkuormitus huomioidaan automaattisesti rahoituksessa. Lisäksi tarvitaan valtakunnallinen arvio evakuoitavien väestömääristä, jotta alueet voivat mitoittaa varautumisensa realistisesti.

6. Ensihoidon henkilöstöresurssit ovat rajalliset – reservi puuttuu

Ensihoidossa ei ole olemassa henkilöstöreserviä. Poikkeusoloissa lisähenkilöstö joudutaan hankkimaan keikkalaisista, jotka mahdollisesti työskentelevät jo toisessa organisaatiossa esim. toisella hyvinvointialueella, mikä ei ole luotettava ratkaisu. Myöskään ensivastehenkilöstö tai kolmas sektori ei ole välttämättä käytettävissä, koska he voivat olla kiinnitettynä muihin tehtäviin tai puolustusvoimien palveluksessa. Kolmannen sektorin henkilöillä ole tällä hetkellä riittävää koulutusta toimia akseen työparina (kuljettajana) ensihoitoyksikössä. Tämä tulisi huomioida koulutukseen liittyvässä osiossa. Lakiin tulisi sisällyttää mahdollisuus rakentaa ensihoidon oma reservijärjestelmä tai valtakunnallinen tukiresurssi, joka voidaan aktivoida poikkeusoloissa.

7. Koulutusvelvoitteet edellyttävät sijaisjärjestelmän kehittämistä

Lakiluonnos velvoittaa osallistumaan koulutuksiin ja harjoituksiin, mutta ei huomioi, että ensihoidolla ei ole sijaisreserviä. Koulutuksiin osallistuminen edellyttää operatiivisen toiminnan turvaamista, mutta tällä hetkellä ei ole olemassa järjestelmää, josta sijaiset voitaisiin ottaa. Lakiin tai sen täytäntöönpano-ohjeistukseen tulisi sisällyttää mahdollisuus rakentaa koulutusreservi tai valtakunnallinen tukijärjestelmä koulutusten ajaksi.

8. Kustannusten kompensoinnin periaatteet vaativat tarkennusta

Lakiluonnoksen 53 a ja 53 c §:ssä todetaan, että hyvinvointialue vastaa virka-avun kustannuksista, mutta voi saada korvauksen, jos virka-apu sitoo suuria voimavaroja tai pitkittyy. Lisäksi 53 b §:n mukaiset varautumistehtävät rahoitetaan valtioneuvoston päätöksellä. Kuitenkin kompensoinnin periaatteet jäävät epäselviksi: mitä tarkoittaa "välittömät kustannukset", miten ne lasketaan, ja millä aikataululla korvaukset maksetaan?

Ensihoidon näkökulmasta kustannusten kompensointi on kriittinen kysymys, koska poikkeusoloihin varautuminen aiheuttaa merkittäviä lisäkuluja kaluston, henkilöstön, koulutuksen ja logistiikan

osalta. Ilman selkeitä laskentaperusteita ja ennakoitavaa rahoitusmallia on riski, että hyvinvointialueet joutuvat kantamaan taloudellisen vastuun valtiollisista tai sotilaallisista tehtävistä. Tämä voi vaarantaa siviiliterveydenhuollon rahoituksen ja toiminnan jatkuvuuden.

Lakiin tulisi sisällyttää:

- Selkeä määritelmä kompensoitavista kustannuksista (esim. henkilöstö, kalusto, varastointi, koulutus, logistiikka).
- Kompensoinnin aikataulu ja menettelytavat (esim. automaattinen korvaus, ei hakemusperusteinen).
- Mahdollisuus ennakkorahoitukseen, jos tehtävät ovat ennakoitavissa (esim. harjoitukset, evakointisuunnitelmat, materiaallinen varautuminen).
- Mahdollisuus jälkilaskentaan ja lisäkorvaukseen, jos kustannukset ylittävät alkuperäisen arvion.

